

skam och värdighet ESSÄ I TRETTON SÅNGER TEXTER

magnus lindström

sveket

Kan någon berätta för mig vad det är vi har gjort Var det verkligen vi? Gick det inte väl fort? Kan nån förklara för mig

vad det var som blev så hotfullt och stort?

Säg mig hur kunde det bli nåt annat än det bort?

Vi ville ju bara leva den tid vi fått

Vad skulle vi kunnat befara? Vad var det vi inte förstått?

Det var knappast tal om nåt annat val än att leva på som vi lärt Det liv som var oss kärt Det som blivit oss beskärt

Är du någon som vet eller som bara fått på känn ett tvivel, en tveksamhet som inte lämnat dig sen? Kan du då säga vad det var det vi inte kunnat se? Kan du ge mig ett svar? Annars har jag själv en idé Var det det där med vår broder som vi skulle ta vara på? Att hedra vår fader och moder på det vi länge leva må? Men det var knappast tal om nåt annat val än att leva på som vi lärt Det liv som var oss kärt

Många har nog misstänkt att nånting varit fel att sanningen inte var riktigt hel Har du också haft denna känsla av osäkerhet eller är det kanske så att du vet?

Det som blivit oss beskärt

Ja, tror du min tanke kan vara sann den som inte vill sluta gro: att vi övergav varann och sedan inte fick nån ro? Att vi ägnat oss var och en åt oss själva, vårt eget bo, och lämnat de andra därhän och låtit saken bero?

Att vi missat nåt elementärt?
Vi såg inte vad det var värt:
Det är de andra det handlar om
Att inget blir bra utan dem
Men det var knappast tal
om nåt annat val
än att leva på som vi lärt
Det liv som var oss kärt
Det som blivit oss beskärt

Med samhörigheten förstörd blev följden oerhörd Vi kom så långt från varann att vår omsorg om världen försvann

Det var som vi inte förstod om en handling var ond eller god Inte nån av oss får vara fri och trygg Det riset band vi åt vår egen rygg

Vi började med att svika det som vi högtidligt sagt att alla mänskor är lika Vi var inte på vår vakt Och det var knappast tal om nåt annat val än att leva på som vi lärt Det liv som var oss kärt Det som blivit oss beskärt

Ja, många har säkert anat att nånting varit fel att sanningen inte var riktigt hel Har du också haft denna känsla av ovärdighet så är det nog just för att du faktiskt vet

sviterna

Det kom en vind från haven med djupens livsvisdom och listan över kraven ännu aldrig tom Den färdas över vatten och land som den vill Om dagen och om natten, vind att lyssna till

Det kom en vind från bergen med blicken klar och kall och avslöjade färgen och formen hos förfall Den färdas över vatten...

Det kom en vind från slätten och såg förvänd logik där makten tar sig rätten och fattig föder rik Den färdas över vatten...

Det kom en vind från skogen med svåra, starka svar frågan alltid trogen, ärligheten kvar Den färdas över vatten...

Det kom en vind från tiden med rösten allvarsam: Mellan de två står striden – värdighet och skam Den färdas över vatten och land som den vill Om dagen och om natten, vind att lyssna till

ovissheten

När kan de få plats för sina egna tankar? Var kan de vara närvarande där de är? Hur kan de möta sina egna känslor? När kan de leva den tid de har? När kan de ta hand om sin egen smärta? Hur kan de njuta sin egen lust? När kan de handla efter sin egen vilja? När kan de älska sin egen dag?

Hur kan de hitta och känna sig själva?
När kan de erkänna varann?
Var kan de höra sin egen röst och andras?
Vad kan de lyssna till då?
Vart kan de nå med sin fantasi?
Vad kan de längta till och bort ifrån?
Vad kan de göra med minnen och glömska?
När kan de drömma på allvar?

Var och en är ensam Det har de gemensamt Alla har sitt kön Det förenar dem Alla har en hud Alla har ett språk Alla är de olika precis som alla andra Hur kan de sluta söka var och en sin lycka? Vad kan få dem insiktsfulla nog? När kan de förstå att frihet bara delas lika? Vad kan hända med dem då? När kan de sluta lyda andras idéer? Hur kan de fatta mod och stå emot? Var kan de hämta sin kraft ifrån? Vart kan de ta vägen?

Var och en är ensam Det har de gemensamt Alla har sitt kön Det förenar dem Alla har en hud Alla har ett språk Alla är de olika precis som alla andra

När kan de inse att de hör ihop? Hur kan de ta sig samman? Vad kan förmå dem att stödja varann? När kan de se mening och mål? Hur stark kan vanmakten växa sig? Hur länge kan de stå ut? När kan den bli tanke, ord och handling? När kan det äga rum?

Var och en är ensam
Det har de gemensamt
Alla har sitt kön
Det förenar dem
Alla har en hud
Alla har ett språk
Alla är de olika
precis som alla andra

tiden

Tiden talar löst om att häva vårt avtal Ingenting är bestämt Allt bara står och väger Rummet vi bebor prövar tålamodets gräns Ingen självkontroll kallar dess sorg tillbaka Ljuset vill följa sin mening Det kan kanske än härda ut Natten ska hävda sitt försprång Morgonen själv står tveksam Oron som rör sig i sömnen En famn med sin vädjan om tro Steget som dröjer på tröskeln Bilden som ser din smärta

Stilla i en stund där vi aldrig varit förr skymtar skeendet fram blint för vad som än kommer Vardagen ser bort som från en oanständighet Varje ögonblick fullt av det som just besannats Samhörigheten som längtar En vrede vill ut ur ditt bröst Lusten som söker sitt möte Blickarnas bön om skönhet Gråten som röjer för glädjen En sång över omistlighet Såren som drar sig till minnes Vissheten som förlåter

Rädslan som sprider likgiltigheten och hatet söndrandets smidiga makt har fört oss i ledband dit vi kommit till vägskälet vi står inför
Tryggheten föder omsorg och tillit kärlekens barn som älskar varann
De vackraste, ömmaste krafter vi känner ensamma att ge oss ett val
Vad är det som kommer att hända

När striden är här Vilken sida står vi på Är vi för eller mot eller redan slagna Freden kommer först när förtrycket brutits upp den dag vi ser varann oskymda av oss själva Målet som hägrar i fjärran En kamp som får riktning och kropp Ögonen öppnar sig sakta Hjärtan som hör ditt hjärta Handen som höjs till en hälsning Ett lugn är på väg att nå fram Munnen som formas att kyssa Drömmen beredd att leva

Rädslan som sprider likgiltigheten och hatet söndrandets smidiga makt har fört oss i ledband dit vi kommit till vägskälet vi står inför
Tryggheten föder omsorg och tillit kärlekens barn som älskar varann
De vackraste, ömmaste krafter vi känner ensamma att ge oss ett val
Vad är det som kommer att hända
Ja, vad är det som kommer att hända

rösten

Det finns en gammal röst nånstans en ärrad, en envis ton en otidsenlig, skarp dissonans utan någon som helst pardon Den kommer så långt bort ifrån långt bortom tidens rus från andra sidan om dagens dån och nattens sus och dus Inifrån oss kommer den och vi anar den nog ibland Den talar, som för längesen om nånting vi haft i vår hand Lyssnar vi får vi höra och det kan vara svårt Det kan göra ont att röra i det öppna sår som är vårt

Ja, vill vi veta
vad den rösten sagt?
Ja, vill vi veta
vad som står i vårt eget kontrakt?
Ja, vill vi göra
som den alltid sagt?
Ja, vill vi höra
att vi måste ta hand om vår makt?

För din makt den är bara din och kan ingenting annat bli precis som min makt är bara min Vår makt äger bara vi Men några såg till att förpassa den långt utanför vår kontroll och många av oss glömde den sen och tror inte det spelar nån roll Nu har några ynka händer all vår makt i sitt våld stulen en bit i sänder eller helt enkelt köpt och såld Ingen försäkring täcker det minsta av vad de stal Köpesummorna spräcker varje föreställning om moral

Det är för lite vad vi än får betalt Det är inte nog vad de än gör Det finns nånting som vi missat totalt: Makt finns ingen ersättning för De tog vår makt, men vårt ansvar har vi kvar och ingen kan ta det utom vi Men hur tar vi ansvar med en makt vi inte har? Är det nån som hör vad svaret måste bli?

Ja, vill vi veta
vad den rösten sagt?
Ja, vill vi veta
vad som står i vårt eget kontrakt?
Ja, vill vi göra
som den alltid sagt?
Ja, vill vi höra
att vi måste ta hand om vår makt?

Gång på gång har vi fått vår chans och försuttit den lika snart och låtit livet gå på som i trance ingen av oss har vetat vart Vi har kanske sagt, jo visst, vi vet, men har bara hört det förut Det tystar dock inte vår gamle profet Den rösten tar inte slut Inifrån oss kommer den och vi anar den nog ibland Den talar, som för längesen om makten de tog ur vår hand Ingen försäkring täcker det minsta av vad de stal Köpesummorna spräcker varje föreställning om moral

Det är för lite vad vi än får betalt
Det är inte nog vad de än gör
Det finns nånting som vi missat totalt:
Makt finns ingen ersättning för
De tog vår makt, men vårt ansvar har vi kvar och ingen kan ta det utom vi
Men hur tar vi ansvar med en makt vi inte har?
Är det nån som hör vad svaret måste bli?

Ja, vill vi veta
vad den rösten sagt?
Ja, vill vi veta
vad som står i vårt eget kontrakt?
Ja, vill vi göra
som den alltid sagt?
Ja, vill vi höra
att vi måste ta hand om vår makt?

hemligheten

En gång på sin tid
i lustgårdens frid
där en man först av kvinna blev kysst
intill Kunskapens träd stod Livets helt tyst
Ingen kände dess hemlighet
När synden så kom
lär Gud ha sagt: De
ska aldrig det trädet nå
på det att människans liv aldrig må
vara i evighet

Han ville väl skämta lite barnsligt och hämta andan och få lugn och ro Det var ju rätt stort allting som han gjort och gick lite fort

Och Adam och Eva fick bortkörda leva förledda av Bibelns ord

Det blev inte lätt

De hamnade snett i sitt anletes svett

De fick för sig att idealet för ett liv är evighet när det tvärtom är fullständigt galet och kärnan är dess ändlighet I en evighet finns inga skäl för en omsorg om hur livet ser ut Men det vi vill är att livet ska gå väl och att uppskjuta dess slut

Och det är livets mänskor vi är
Det är livets mänskor vi är
Ja, det är livets mänskor vi är
Ja, livets mänskor, livets mänskor
Det är livets mänskor vi är
Det är livets mänskor vi är
Ja, det är livets mänskor vi är
Ja, livets mänskor, livets människor

Ja, livet är skört
Det kan bli förstört
Det är därför vi värnar det
och vill göra det bättre och fortsätta
att hålla det levande
Vi vet det är så
men säger ändå
att det är evigt liv vi vill ha
utan tanke på att vi själva
är de vi försöker bedra

Vi skrattar och pratar som lyckliga satar som skapelsens krona och mål Var tanke är snar Och snabbt är vårt svar hur frågan än var Ja, vi gråter och klagar var natt, alla dagar att allting som kommer går bort Vi klagar vår nöd begråter vår död som vi helst förbjöd

Men i en evighet utan döden finns inget liv att bry sig om Utan tiden då vi skapar våra öden Inget liv men helt tvärtom Och de enda liv vi vet som är våra är de som vi lever här i tider lätta eller svåra när än vår egen livstid är

Och det är livets mänskor vi är
Det är livets mänskor vi är
Ja, det är livets mänskor vi är
Ja, livets mänskor, livets mänskor
Det är livets mänskor vi är
Det är livets mänskor vi är
Ja, det är livets mänskor vi är
Ja, livets mänskor, livets människor

med början och slut
Inget annat tar därefter vid
Det är här vi kan finna frihet och frid
inte sedan när tiden gått ut
Och innan vår död
i lust och i nöd
är vi menade åt varandra som stöd
Det var här med de andra som meningen fanns
och inte nån annanstans

Och sorgen du känner
när nära och vänner
har lämnat dig, den är sann
Du vet ingen råd
Det finns ingen kod
som kan ge dig nåd
Den bävan det skänker
när du drömmer och tänker
dig själv som en del i ett allt
den blir bara din
Jag lyssnar till min
Den sjunger långt in

Vi lever en tid

Att de enda liv vi vet som är våra är de som vi lever här i tider lätta eller svåra när än vår egen livstid är I en evighet utan döden finns inget liv att bry sig om Utan tiden då vi skapar våra öden Inget liv men helt tvärtom

Och det är livets mänskor vi är
Det är livets mänskor vi är
Ja, det är livets mänskor vi är
Ja, livets mänskor, livets mänskor
Det är livets mänskor vi är
Det är livets mänskor vi är
Ja, det är livets mänskor vi är
Ja, livets mänskor, livets människor

Vårt liv är oss kärt
och att det är värt
vår kärlek vet vi just därför
att vi fortsätter att leva och gör
vår del i att livet består
Ja, kärleken finns
den är ensam som minns
som ser livet i lustgården klart:
ömtåligt, ändligt och dyrbart
som livet i den tid som är vår

Kärleken urtida, sträcker sig världsvida långt genom tid, genom rum Du vet vad som sker: Vad du får, vad du ger, blir det bara mer Den går mellan själar och kroppar som krälar i lust och i vanmakt stor Den kommer från dig Den kommer från mig till livet i sig

Det var kärleken till livet som fanns där i livets träd och finns i det liv som blev oss givet av livmoder och faderssäd Det var ett skämt att nånting skulle heta ett liv i evighet Det var det vi inte fick veta om livets hemlighet

Och det är livets mänskor vi är
Det är livets mänskor vi är
Ja, det är livets mänskor vi är
Ja, livets mänskor, livets mänskor
Det är livets mänskor vi är
Det är livets mänskor vi är
Ja, det är livets mänskor vi är
Ja, livets mänskor, livets människor

öppningen

Lugnet härskar än
Ljuset är dess vän
Kölden håller dig fast
Tystnaden måste snart
ge upp
och lämna sin gärning för gott
Vidgå sitt missförstånd
inse sin oduglighet
till slut
och låta dig tala fritt

Frihet är det ting du vill tala kring Drömma om vad den är tänka dig hur det kan se ut att leva befriad från skam önska dig som en dröm drömma dig att det ska bli sant att leva i värdighet

I din fantasi kan du vara fri Utanför dess gräns möter en verklighet råder konformism frodas rädsla, förakt och hån Vad gör du, vad gör du då Lugnet kan förgå
Ljuset likaså
Kölden släppa sitt grepp
Längtan höja sin röst
till krav
och växa till planer och mod
Modet kan ge dig kraft
Kraften kan göra dig stolt
och hel
Vad gör du, vad gör du då

Oron blir din vän
Mörkret ännu en
Värmen öppnar sin famn
Längtan skönjer allt mer
sitt mål
framröjt av handling och mod
Modet gav dig kraft
Kraften gjorde dig stolt
och hel
Vad gör du, vad gör du då

I din fantasi kan du vara fri Utanför dess gräns möter en verklighet råder konformism frodas rädsla, förakt och hån Vad gör du, vad gör du då Vad gör du med friheten då

tankarna

Jag skulle vilja prata med dig om saker och ting Jag skulle vilja att du pratar med mig om sånt tankarna rör sig kring

Alla går omkring med sina jag vet så lite om deras Men jag tror våra tankar kan förtvina när de inte möter fleras

Jag skulle vilja veta vad som rör sig i ditt huvud när du blundar Är det nåt gammalt du hör, säg eller nåt nytt som stundar

Kanske tänker du på nåt annat sätt än jag Kanske tänker vi rätt lika Kanske är det mer som känslor av nåt slag gemensamma eller unika

Själv har jag tänkt ibland ett tag på hur det står till i världen Att den inte är riktigt i lag Att det är nånting som tär den

Jag tror att hur vi alla mår hänger ihop med det där på nåt sätt För många är bara tomheten svår, för andra att de dessutom saknar all rätt

Är det någonting som du också känt en bävan för vad som kan ske en oro över vad som redan hänt en längtan efter en bättre idé

De mäktiga ser det inte än De är tillfreds och saknar motiv De föraktar vårt missnöje, men där börjar drömmen om ett bättre liv Inte min dröm om bara mitt eget och inte din om bara ditt liv heller En mäktig dröm tar steget att vara för oss alla den gäller

Det är nog därför jag vill dela dina tankar och mina Då blir de mera hela och drömmarna starka och fina

Vackra drömmar som föder idéer som bär oss som lyfter och stöder och för samman inte isär oss

Så jag skulle vilja prata med dig om saker och ting Jag skulle vilja att du pratar med mig om sånt tankarna rör sig kring

Alla går omkring med sina jag vet så lite om deras Men jag tror våra tankar kan förtvina när de inte möter fleras

Jag skulle vilja veta vad som rör sig i ditt huvud när du blundar Är det nåt gammalt du hör, säg eller nåt nytt som stundar

Kanske tänker du på nåt annat sätt än jag Kanske tänker vi rätt lika Kanske är det mer som känslor av nåt slag gemensamma eller unika

Så jag skulle vilja prata med dig om saker och ting Jag skulle vilja att du pratar med mig om sånt tankarna rör sig kring

beslutet

O, människa! Se vem du själv är
Erkänn den självklara styrka du bär
De som vill hålla dig ensam och svag
räds mer än allt ditt medvetna jag
Kom med oss alla som också vill se
hur kärlek ser ut
och ta ditt beslut
Gör själv det goda och sluta be
Sluta tro att nån annan ska få det att ske

O, människa! Helt fritt är ditt val
Din är den samhörighet som de stal
Du kan ta bruk av den kraft som är din
och låta den verka med andras och min
Låta den sprida vår längtans idé
och samla vår makt
mot förtryck och förakt
Gör själv det kloka och sluta be
Sluta tro att nån annan ska få det att ske

O, människa! Det är vad vi vill:
möta varandra att lugnt lita till
Där finns vårt hopp om frihetens tid
Där börjar vår människovärdiga strid
Likgiltighet ska vi överge
så omsorg består
och grymhet förgår
Gör själv det rätta och sluta be
Sluta tro att nån annan ska få det att ske

Ja, kom med oss alla som också vill se hur kärlek ser ut och ta ditt beslut Gör själv det goda och sluta be Sluta tro att nån annan ska få det att ske O, människa! O, människa!

saknaden

Då, när du bestämt dig ångrat dig och grämt dig stått fast och beslutsam med osäkra kort och sagt dig att nu är det gjort Då, när allt ska vända allting börja hända när lyckan ska leva och undren ska ske då står hon där, minnenas fé

Och sjunger sin höga visa och skymmer din trosvissa blick med bilder, så vanskligt precisa av stunder som kom och som gick Jag tror nog du vet vad jag menar Din sorg är var kvinnas och mans vars hjärtan ej är såsom stenar men tråder sin levande dans

Du är den som valt det vägt det och betalt det Du ville och önskade, åtrådde nåt och övergav det som du fått Du är den som brutit avgjort och förskjutit och finner sin mening och söker den frid som väntar ännu en tid

Och ändå är saknaden nära så nära din tunna hud Och sårbar och stolt ska du bära din rustning, din skylande skrud Jag tror nog du vet vad jag menar Din sorg är var kvinnas och mans vars hjärtan ej är såsom stenar men tråder sin levande dans Och bakåt är broarna brända till sist och framåt är dunkelt av snår Men ljusen du anat, som skyggaste vår de lovade mer än du mist

Även om du sviktat
öppnat dig och biktat
är slutet och början som smärtsamma skämt
och plågar varandra alltjämt
Vad du nu än lämnat
Vart du dig än ämnat
Att vända är inget du kan eller vill
Det gör bara från inte till

Och ingen kan skynda och ingen kan bli förskonad och nyfödd igen Men minnenas fé åldras också, min vän Med tiden är sången förbi

Och ännu är saknaden nära så nära din tunna hud Och sårbar och stolt ska du bära din rustning, din skylande skrud Du vet nog rätt väl vad jag menar Din sorg är var kvinnas och mans vars hjärtan ej är såsom stenar men tråder sin levande dans

sinnena

Har du hört vingarnas sång från flygande svanar oväntad, tvingande, stolt, högt ovan allt Har du sett bilder, som du annars bara anar plötsligt bli tydliga, skarpa, med självklar gestalt

Säg, har du smakat av havsvindens ödmjuka sälta som gav dig insikt att tårarnas ålder är sann Har du mött doften av vinter som just börjat smälta just har befriats, när lusten och växandet vann

Har du känt huden i brand, när någon rör dig lätt med sin hand, med sin blick, med sitt ord, outsagt Säg, har du älskat så kärlekens gudar för dig långt bortom sinnenas riken och tankarnas makt

Har du fått leva din tid innan du dör, säg, har du fått finna din väg i din egen takt Har du fått leva din tid innan du dör, säg, har du fått finna din väg i din egen takt

målet

Nu möter ord sin mening Nu

når allt tal sin summa

Här invid sol och måne jord och himmel

nu Här

mellan våld och visdom

lust och ångest

lust och ångest lust och ångest

Långt ifrån hat och kärlek Tätt intill hot och längtan

Bort från allt ont som hände Vände världen

sig bor

bort mot vår dröm

och avsikt mot sin egen mot sin egen mot sin egen Livet går vidare formen justeras kärleken tar kontroll Människans svek mot sig själv reduceras

till noll, precis plus minus noll

Det kloka vi tänkt och har gjort kan till slut

bära frukt

Likgiltigheten som allt ignorerat

spelar inte längre nån roll Ohållbarheten har

kapitulerat

och lämnar oss vår jord i behåll

Det kloka vi tänkt och har gjort kan till slut

bära frukt

Allt
är sitt slut
sin början
Helt
bara först
och sedan
dolt
i en lång
förvandling

klar Dolt

starkt och rikt och rörligt oupphörligt obönhörligt ständigt rörligt

utan handling

Livet går vidare...

Se

bödeln blev sitt offer Se

skammen själv vid pålen Se

med ett lugn som växer Se vårt eget verk Se

det är stolt och värdigt aldrig färdigt aldrig färdigt alltid värdigt

Livet går vidare formen justeras kärleken tar kontroll Människans svek mot sig själv reduceras

till noll, precis plus minus noll

Det kloka vi tänkt och har gjort kan till slut

bära frukt

Likgiltigheten som allt ignorerat

spelar inte längre nån roll Ohållbarheten har

kapitulerat

och lämnar oss vår jord i behåll

Det kloka vi tänkt och har gjort kan till slut

bära frukt

läget

Vi har ett långt arbete framför oss
Det är fråga om tiden räcker till
Mot vanvett kan bara klokheten slåss
och ta oss dit vi måste och vill
Motståndet är hårt och stort
och växer för var minut
Kunde vi bara börja få nånting gjort
kanske vi når fram till slut
Arbetet måste göras
Alla hinder brytas ner
Ordningen måste störas
och vi se till att det sker

Vi har ett djupt mörker att förjaga Okunnigheten är stor och gör många av oss svaga som inte vet men bara tror Tvivlet kan de förneka och dölja bakom tvärsäkerhet De ser heller inget skäl att tveka som tror att de faktiskt vet Men skingrar vi lögner och myter och litar till sanning och rätt och vårt tålamod aldrig tryter ska dårskap vändas till vett

Vi svek dem, de är vilsna och tyr sig till varann i vanmakt över det de inte får och inte kan Förblindande är vreden, förvirringen är svår De söker trygghet men ser inte vart de går

Vi har en stor nesa att bära som vi själva har gjort till vår, en sträng bakläxa att lära innan vi riktigt förstår

Underlåtenheten att möta och ta vara på varann är grunden till den röta som vi önskar bara försvann

Omsorg och tillit ger kraft som kunde hindrat vårt förfall den slumrande styrka vi alltid haft som må vakna för vad som komma skall

Vi har en grym fiende att förgöra som bor i all likgiltighet ägnad att förstöra varje form av anständighet
Tron att vi inte behöver ta ställning mot eller för låter faran ta över medan vi ingenting gör
Hoppet att ändå bli flera som vill trotsa det som är fel kan få oss att orka mera om var och en gör sin del

Vi svek dem, de är vilsna...

Vi har ett olöst uppdrag att ta oss an så mycket att reda ut
Vi måste göra allt vi kan som vi inte gjort förut
Nya vägar att röja andra sätt att ta oss fram och inte låta oss nöja med att leva våra liv i skam
Frågan vi måste besvara är den, och jag tror nog vi vet, hur vi ska nå och bevara ett liv i värdighet

Vi har en tung skuld att betala där fristen har gått ut
Det är inget som går att förhala kravet är akut
Möjligheten att förhandla är borta, om den någonsin fanns
Skulden går inte att förvandla till nåt annat nån annanstans
Vi har ett långt arbete att utföra och svaret på om tiden räcker till får vi först om vi kunnat slutföra det vi måste och vill

Vi svek dem, de är vilsna...